

El IEC fa exòtics els valencians

Joan Martí i Castell, president de la Secció Filològica del DIEC, recorda a la introducció del DIEC2 que algunes de les aportacions lexicogràfiques de valor anteriors a Pompeu Fabra han estat elaborades per Fèlix Amat, Antoni Febrer i Cardona, Pere Antoni Figuera, Josep Escrig, Joan Josep Amengual, Pere Labèrnia, Marià Aguiló, Joaquim Martí i Gadea i Josep Balari, i que una d'aquestes aportacions és un text "escrit pel valencià Joan Esteve". Tan exòtics són, per al IEC, els valencians, a diferència dels illencs i dels principatins, que calgui indicar-ho?

Contra el francès

Marcel Proust (*Contre Sainte-Beuve*) parla de la manera com Balzac fa reals els seus personatges: "personnages de *La Comédie humaine* qui sont ainsi considérés comme réels", és a dir, 'personatges que d'aquesta manera ("ainsi") són considerats reals'. Els responsables de l'edició de Tusquets del *Contre Sainte-Beuve*, signada per Antoni Marí i Manel Pla, confonen el mot *ainsi* per *aussi* ('també') i escriuen: "personatges de *La Comédie humaine* que també considera reals".

Malalts de sexe

El DIEC2 confirma la idea, establerta pel DIEC1, que un erotòman és un malalt; dit en unes altres paraules, que tota exageració de l'impuls sexual és patològica. Definició del mot "erotomania": "Exageració patològica de l'impuls sexual". Hi ha gent que considera que una exageració de l'impuls sexual no és cap defecte, ans al contrari, és tot un mèrit, que a més desperta enveja. Pompeu Fabra sabia que hi ha erotònams que ni són malalts ni s'hi consideren. Per això va dir que *erotomania* era, per una banda, una "passió sexual exagerada", definició que Moll també respecta, i, per una altra, que podia ser una "folia caracteritzada per transports eròtics".

Una antologia poètica tomba la idea que el barroc català va ser una època de decadència

Creativitat. Qualitat. Enginy. Riquesa de lèxic. Varietat temàtica i formal. Tots aquests trets caracteritzen la poesia catalana del segle XVII, una època literària que, de forma precipitada –i, sobretot, desinformada– havia estat titllada de decadent per la filologia dominant, però que no en té res, de decadent. Una antologia, formada per poemes seleccionats per la qualitat, ho demostra, *Poesia catalana del barroc*, feta a cura d'Albert Rossich i Pep Valsalobre, investigadors de la Universitat de Girona. El volum enceta la col·lecció "Philologica: Sèrie Textos", de l'editorial Vitel·la.

"Tots els textos inclosos al volum tenen valor literari, no únicament històric o lingüístic", ens diu Albert Rossich. "És un llibre –afegeix– per gaudir dels textos i per això les notes només serveixen per facilitar-ne la comprensió, no pas per fer exhibicions erudites."

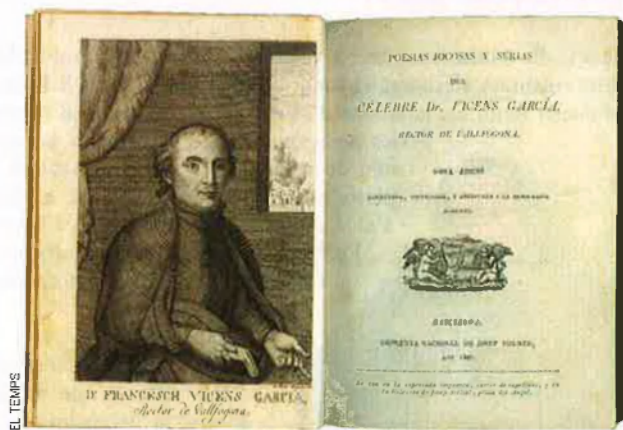
Esclat de retòrica i de grandiloqüència, i també experimentalisme sintàctic i semàntic, sens dubte, però també riquesa de lèxic popular. És a dir, artífici cultista empeltat de naturalisme lingüístic.

L'antologia és una reivindicació, una provocació, ens diu Rossich, perquè té la funció de denunciar els prejudicis que havien impedit de copsar i de valorar amb justícia tota aquesta riquesa. Des del primer poema, un sonet de Francesc Vicent Garcia, el Rector de Vallfogona, queda palès que la producció literària era intensa. El sonet és una queixa per l'increment de l'activitat poètica. Les muses no tenen prou llorers per a corones, tants són "els que es fan avui poetes".

"La literatura catalana, a la primera meitat del segle XVII –escriuen els dos estudiosos a la introducció– és un esclat de creativitat mal estudiada, mal coneguda, mal explicada i mal valorada."

Per poder oferir ara, a tota mena de lectors, un centenar de composicions triades entre les més interessants de la nombrosa producció originada als països de llengua catalana durant el segle XVII i els primers anys del segle XVIII –perquè el període abastat arriba fins a la caiguda de Barcelona, el 1714–, aquests dos estudiosos han portat a terme una tasca prèvia de molts anys de percaça de manuscrits; de comparació i classificació de versions; d'edició crítica de molts textos; i, finalment, d'ordenació, estudi, interpretació i anotació.

Els poemes provenen de tots els països catalans. Alguns d'aquests textos, i fins i tot alguns autors, eren inèdits, com ara el canonge tarragoní Antoni Massanés, del qual es reproduïx un fragment d'un poema molt interessant. I parlant d'interès, d'enginy i de curiositat, cal cridar l'atenció sobre l'extens poema "En alabança dels bolets", de Manuel de Sentmenat-Oms de Santa Pau i de Lanuza (1651-1710), de gran valor documental –sociològic, gastronòmic i lingüístic–, en què s'esmenten per primera vegada noms de bolets i de plats, i fins i tot un verb que podria ser creació de l'autor, però que respecta el geni de la llengua: *boletejar*, en el sentit d'anar a collir bolets.

EL TEMPS
 Francesc Vicent Garcia, el Rector de Vallfogona, en un gravat romàntic, obre l'antologia *Poesia catalana del barroc*.

Lluís Bonada